

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४, को दफा ५ (३) र नियमावलीको नियम ३
बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि: २०८२ माघ १ देखि चैत मसान्तसम्म

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास, युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय
पोखरा,

१. निकायको स्वरूप र प्रकृति

नेपालको संविधानले एकात्मक शासन पद्धति रहेको मुलुकलाई संघीय संरचनामा परिणत गरी संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको व्यवस्था गरेको छ। प्रदेशमा प्रदेश सरकार रहने व्यवस्था अनुसार सात वटै प्रदेशमा प्रदेश सरकार मातहत विभिन्न मन्त्रालयहरूको स्थापना गरिएको छ । प्रदेश सरकार मातहत रहने विभिन्न मन्त्रालयहरू मध्ये सामाजिक विकास युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय पनि एक हो । गण्डकी प्रदेशमा यस मन्त्रालयको स्थापना मिति २०७४ माघ २८ गते भएको हो । मिति २०७८ जेष्ठ ५ गते प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशित भई साविकका मन्त्रालयको कार्य विभाजन र केही मन्त्रालयको नाम समेत परिवर्तन गरिएकोमा मिति २०८१ भदौ १६ गते गण्डकी प्रदेश सरकारको राजपत्रमा सूचना प्रकाशन भई साविकको सामाजिक विकास मन्त्रालय तथा स्वास्थ्य मन्त्रालयलाई समायोजन गरी सामाजिक विकास युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय कायम गरिएको छ ।

गण्डकी प्रदेश सरकार कार्यविभाजन नियमावली, २०७४ (संसोधन सहित) अनुसार यस मन्त्रालयलाई शिक्षा, संस्कृति, विज्ञान प्रविधि, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सामाजिक सुरक्षा ,भाषा संस्कृति, पुरातत्व, श्रम तथा रोजगार, युवा तथा खेलकुद र स्वास्थ्य सम्बन्धित विषयहरूको जिम्मेवारी तोकिएको छ । मन्त्रालयले आफ्नो विषय क्षेत्र भित्रका विभिन्न कानून, नीति, मापदण्डहरू र कार्यक्रमहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिरहेको छ ।

यस मन्त्रालयको मूल उद्देश्य गण्डकी प्रदेशका जनताको शिक्षा, संस्कृति, विज्ञान प्रविधि, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, सामाजिक सुरक्षा ,भाषा संस्कृति, पुरातत्व, श्रम तथा रोजगार लगायत साथै युवा तथा खेलकुद र स्वास्थ्य सम्बन्धित विभिन्न विषयको कानून, नीति, नियम, मापदण्ड निर्माण तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनबाट समग्र सामाजिक क्षेत्रको विकास गरी स्वस्थ शिक्षित सक्षम उद्यमशील नागरिक तयार गरी प्रदेशको विकासमा योगदान गर्दै समाजवाद उन्मुख समृद्ध प्रदेशको निर्माणमा योगदान पुर्याउनु हो ।

२. मन्त्रालयको काम कर्तव्य र अधिकार

गण्डकी प्रदेश सरकारको (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	काम, कर्तव्य र अधिकार
१	प्रदेशस्तरको विश्वविद्यालय तथा उच्च शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन
२	शैक्षिक परामर्श सेवाको मापदण्ड निर्धारण, अनुमति तथा नियमन

३	प्रदेशस्तरमा पुस्तकालय, संग्रहालय, अभिलेखालय सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन
४	प्रादेशिक शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम र छात्रवृत्ति सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन तथा पाठ्यक्रम, पाठ्य पुस्तक तथा पाठ्य सामग्री निर्माण, उत्पादन र वितरण
५	प्रदेशस्तरको मानव संशाधनको आवश्यकता प्रक्षेपण तथा शैक्षिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन
६	प्रदेशस्तरमा विद्यालय तहको शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता, क्षमता र शिक्षक व्यवस्थापनको मापदण्ड निर्धारण र नियमन
७	माध्यमिक तहको परीक्षा व्यवस्थापन
८	प्रदेशस्तरमा प्राज्ञिक अनुसन्धान तथा शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन
९	महिला हक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन
१०	लैङ्गिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा अन्तराष्ट्रिय सन्धि, सम्झौता र प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन, निरोधात्मक र संरक्षणात्मक उपाय र पुनर्स्थापन
११	महिला सशक्तीकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान
१२	लैंगिक उत्तरदायी बजेट र लैङ्गिक परीक्षण
१३	बालबालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन, अनुसन्धान, बालमैत्री शासकीय प्रवन्ध र सेवा प्रवाह, बाल उद्धार कोष व्यवस्थापन र बाल सुधार तथा पुनर्स्थापना
१४	प्रदेशस्तरमा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्त, बालबालिकाका र महिला सम्बन्धी कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
१५	समाजकल्याण र संघसस्था सम्बन्धी कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
१६	लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, गरिब, जेष्ठ नागरिक लक्षित आवास सम्बन्धी नीति, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन
१७	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको निर्माण तथा कार्यान्वयन, कोष व्यवस्थापन, नियमन, राष्ट्रिय र प्रादेशिक निकाय तथा संघ संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य
१८	प्रदेशभित्र रोजगारी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तथा मापदण्ड तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र स्थानीय सरकारसंग समन्वय
१९	विश्वसम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्वका स्थल सम्बन्धी
२०	भाषा, लिपि संस्कृति, ललितकला र धर्मको संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन
२१	ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं कला र वास्तु कलात्मक दृष्टिकोणले महत्व बोकेका प्रादेशिकस्तरका दरवारहरुको संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान तथा व्यवस्थापन
२२	प्रादेशिकस्तरमा संग्रहालयको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

४. निकायमा रहेका पदाधिकारी तथा कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

सि.नं	कर्मचारी/पदाधिकारीको नाम, थर	पद/तह/श्रेणी	महाशाखा/शाखा	कैफियत
१	मा.बिन्दुकुमार थापा	मन्त्री	सामाजिक विकास युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	
२	डा.शेषनारायण पौडेल	सचिव (रा.प.प्रथम)	सामाजिक विकास युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	
३	श्री प्रकाशचन्द्र ढुङ्गाना	उप-सचिव (नवौ तह)	प्रशासन तथा योजना महाशाखा	
४	श्री तोयनाथ लम्साल	उप-सचिव (दशौं)	शैक्षिक योजना तथा विज्ञान प्रविधि महाशाखा	
५	श्री घनश्याम पौडेल	उप-सचिव (दशौं)	युवा तथा खेलकुद महाशाखा	
६	श्री प्रकाश देवकोटा	उप-सचिव (नवौं)	उच्च शिक्षा तथा संस्कृति महाशाखा	
७	श्री हरिबहादुर खपाङ्गी मगर	उपसचिव नवौं	सामाजिक विकास महाशाखा	
८	श्री टंकप्रसाद ढकाल	अधिकृत आठौं	खेलकुद शाखा	
९	श्री शंकर प्रसाद बराल	अधिकृत (आठौं)	उच्च शिक्षा शाखा	
१०	श्री नारायणप्रसाद बाँस्तोला	अधिकृत (आठौं)	युवा शाखा	
११	श्री अमर नेपाली	अधिकृत (आठौं)	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
१२	श्री रामबहादुर मगरती	अधिकृत सातौं	आर्थिक प्रशासन शाखा	
१३	श्री सिर्जना आचार्य	कानून अधिकृत	फैसला तथा कानून कार्यान्वयन शाखा	
१४	श्री अञ्जना शर्मा	शाखा अधिकृत	श्रम तथा रोजगार शाखा	
१०	श्री देवी शर्मा	महिला विकास अधिकृत	लैंगिक मूलप्रवाहीकरण तथा सशक्तिकरण शाखा	
१२	श्री विष्णुकुमारी चापागाई	महिला विकास अधिकृत	बाल अधिकार तथा सामाजिक न्याय शाखा	
१३	श्री नवराज पौडेल	शाखा अधिकृत	शैक्षिक योजना शाखा	
१४	श्री मुना सुवेदी	पुरातत्व अधिकृत	संस्कृति महाशाखा	
१५	श्री देविन्द्र पुन	प्रदेश कार्यक्रम संयोजक	सामी परियोजना	
१६	श्री विक्रम रिजाल	क.अधिकृत (छैठौं)	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
१७	श्री रिता लम्साल	अधिकृत (छैठौं)	युवा शाखा	

१८	श्री दिक्शा खड्का	अधिकृत (छैठौं)	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
१९	श्री दामोदर बराल	अधिकृत (छैठौं)	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा/रोजगार सुचना केन्द्र	
२०	श्री हिरा बहादुर थापा	अधिकृत (छैठौं)	उच्च शिक्षा शाखा	
२१	श्री शरद गुरुङ्ग	अधिकृत छैटौं	बाल अधिकार तथा सामाजिक न्याय शाखा	
२२	श्री जीवन शर्मा	अधिकृत छैटौं	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
२३	श्री गंगादेवी अधिकारी खनाल	प्रा.स.	खेलकुद शाखा	
२४	श्री चोलाकान्त सुवेदी	प्रा.स.	शैक्षिक योजना शाखा	
२५	श्री अस्मिता आचार्य	सहायक पाँचौं	सूचना तथा परामर्शकर्ता	
२६	श्री गंगादेवी अधिकारी खनाल	प्रा.स.	खेलकुद शाखा	
२७	श्री चोलाकान्त सुवेदी	प्रा.स.	शैक्षिक योजना शाखा	
२८	श्री अस्मिता आचार्य	सहायक पाँचौं	सूचना तथा परामर्शकर्ता	
२९	श्री मीना थापा	सहायक चौथो	हटलाइन सेवा	
३०	श्री राजेश श्रेष्ठ	स.क.अ.	रोजगार सूचना केन्द्र	
३१	श्री रुद्रलाल सुवेदी	कार्यालय सहयोगी पाचौं	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३२	केश बहादुर हमाल	हलुका सवारी चालक	मन्त्रीको सचिवालय	
३३	श्री सुनिल मानन्धर	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३४	श्री हरिप्रसाद गौतम	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३५	श्री झक बहादुर सारु	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३६	श्री कमल बहादुर सारु	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३७	श्री श्रीराम बराल	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३८	श्री पूर्ण बहादुर थापा	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
३९	श्री रामचन्द्र आचार्य	हलुका सवारी चालक	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४०	श्री गोर्ख बहादुर रोका	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४१	श्री शान्ति जिरेल	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४२	श्री बसुन्धरी पराजुली	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४३	श्री उर्मिला जिरेल	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४४	श्री पवित्रादेवी लामिछाने	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४५	श्री बिष्णुमाया मगर	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	
४६	श्री राजु काफ्ले	श्रेणी विहिन का.स.	प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	

५. निकायबाट प्रदान गरिने सेवा

महाशाखाको नाम	प्रदान गरिने सेवा	कैफियत
१. प्रशासन तथा योजना महाशाखा शाखा		
(क) प्रशासन योजना तथा अनुगमन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - मन्त्रालय अन्तर्गतका सेवा समूहका कर्मचारीहरूको नियुक्ति, पदस्थापन, सरुवा, बढुवा, राजीनामा अवकाश आदिसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने, - रिक्त दरबन्दीमा पदपूर्ति प्रक्रिया अगाडि बढाउने, - कर्मचारीहरूको प्रोत्साहन पुरस्कारको सिफारिस गर्ने, - कर्मचारीहरूको कार्य विवरण तयार गर्ने, - कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि कार्यक्रम पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने, - कर्मचारीहरूको अभिलेख राख्ने, - मन्त्रालयको वेभसाइट व्यवस्थापन गर्ने, - मन्त्रालयका महाशाखाहरूबाट प्राप्त योजना, कार्यक्रम र प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने गराउने, - मन्त्रालयबाट प्रकाशन हुने वुलेटिन र समाचारपत्रको प्रकाशनको व्यवस्था मिलाउने, - जनसम्पर्क, सोधपुछ, दर्ता चलानी कार्यहरू व्यवस्थित तवरबाट सम्पन्न गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने, - सवारी साधनको परिचालन, विजुली, धारा, टेलिफोन, विद्युतिय उपकरण, फर्निचरको आपूर्ति तथा मर्मत संभार , - मन्त्रालयका सामानको खर्च, मर्मत, लिलाम र मिनाहा सम्बन्धि कार्य गर्ने, - भण्डार तथा सम्पत्तिको अभिलेख राख्ने, - सूचना प्रविधि सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै लैजाने, - कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन र रेकर्ड सम्बन्धी कार्य, - माननीय मन्त्रीज्यूको सचिवालय सम्बन्धी कार्य, - प्रशासन तथा योजना शाखा सम्बन्धि अन्य कार्य गर्ने । 	
(ख) आर्थिक प्रशासन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - मन्त्रालयको साधारण बजेट तयार गर्ने, - मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरूलाई प्रदान गरिने अख्तियारी पत्र तयार गर्ने र खर्च सम्बन्धी नर्म्सको व्यवस्थापन गर्ने, - साधारण तथा विकास बजेट निकासी सम्बन्धी कार्य नियमानुसार गर्ने, 	

	<ul style="list-style-type: none"> - प्रशासन शाखाको सहयोग लिइ कर्मचारीको तलवी प्रतिवेदन पारित गरी तलब भत्ता उपलब्ध गराउने, - खर्चको श्रेयता राखि लेखापरीक्षण, बेरुजु फरछ्यौट - विनियोजित बजेटको अधिनमा रहि अधिकार प्राप्त अधिकारीको स्वीकृतीमा खर्च गर्ने, - भए गरेका खर्चको अभिलेखिकरण गर्ने, - आर्थिक प्रशासन शाखासंग सम्बन्धीत अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
(ग) कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने विषयमा एन नियमको मस्यौदा तयार गर्ने - मन्त्रालयसँग सम्बन्धित पर्न आएका मुद्दा मामिलाहरू सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने, - मन्त्रालयका सबै शाखा महाशाखाहरूलाई कानूनी राय परामर्श दिने - मन्त्रालयका सूचनाहरू राजपत्रमा प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाउने, - मन्त्रालयका सबै शाखासँग समन्वय गरी नागरिक बडापत्रको व्यवस्थापन गर्ने, - कानून तथा फैसलासँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
(घ) श्रम तथा रोजगार शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - रोजगार प्रवर्द्धन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने, - श्रमिक एवं श्रमिकको सामाजिक सुरक्षा तथा ट्रेड युनियन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन गर्ने, - श्रमशक्ति, श्रम बजार सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र श्रमशक्ति योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने, - औद्योगिक विवाद समाधान, श्रम सम्बन्धमा सुधार र न्यायिक निरूपणको व्यवस्था मिलाउने, - कार्यस्थल सुरक्षा, कारखाना निरीक्षण तथा नियमनको कार्यहरू गर्ने, - सीप विकास तालिमको आवश्यकता पहिचान गरी सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने, - श्रम तथा रोजगारसंग सम्बन्धीत अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
२. शैक्षिक योजना तथा विज्ञान प्रविधि महाशाखा		
(क) शैक्षिक योजना तथा विज्ञान प्रविधि शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - प्रदेशस्तरको मानव संसाधनको आवश्यकता प्रक्षेपण तथा शैक्षिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन - प्रदेशस्तरमा प्राज्ञिक अनुसन्धान तथा शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन - राष्ट्रिय प्रारम्भिक शिक्षा पढाइ कार्यक्रम सञ्चालनमा सहयोग गर्ने, - संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुने शैक्षिक कार्यक्रम बीच समन्वय गर्ने, 	

	<ul style="list-style-type: none"> - शैक्षिक विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने गराउने, - निरीक्षण, अनुगमन साधन र सूचक तयार गर्ने, - शैक्षिक योजना र कार्यक्रमको अनुगमन मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गरी प्राप्त पृष्ठपोषण अनुसार सुधार गर्ने, - प्रदेशभित्रका विद्यालयमहाविद्यालयहरूको नक्सांकन गर्ने/ - शैक्षिक योजना, कार्यक्रम, रणनीति तयार गर्ने, - शिक्षाको विकासका लागि वार्षिक कार्यक्रमहरू तयार गर्ने , - प्रस्तावित योजना तथा कार्यक्रमका लागि बजेटको प्रारूप तयार गर्ने, - शिक्षा तर्फको चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने, - प्रदेश योजना आयोगसँग सम्बन्धित कार्यहरू गर्ने, - शैक्षिक नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अध्ययन, तुलना र विश्लेषण गर्ने, - शैक्षिक योजनाहरूको विश्लेषण तर्जुमा, कार्यान्वयन र विश्लेषण, - शैक्षिक नीति तथा कार्यक्रमको नीतिगत अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, - शिक्षामा भौतिक सुधार कार्यक्रमको व्यवस्थापन गर्ने , - विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजिकरण सम्बन्धी कार्य, - शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने उपायहरू खेजि गरी सुझाव दिने, - शैक्षिक योजना र अनुगमन मूल्याङ्कन सम्बन्धि अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
<p>(ख) विज्ञान, प्रविधि र प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम र छात्रवृत्ति सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन - विद्यालय तथा प्राविधिक शिक्षा तर्फको पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक तथा पाठ्य सामग्री निर्माण, उत्पादन र वितरण सम्बन्धी कार्य, - प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम परिषद र यस सम्बन्धी अन्य संस्थाहरूलाई व्यवस्थापकिय सहयोग गर्ने, - प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाका प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको अनुगमन मूल्यांकन र यसको नियमन तथा सुशासन सम्बन्धी कार्य गर्ने, - प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा सम्बन्धि अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
<p>३. उच्च शिक्षा तथा संस्कृति महाशाखा</p>		
<p>(क) उच्च शिक्षा तथा शैक्षिक गुणस्तर शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - प्रदेशस्तरको विश्वविद्यालय तथा उच्च शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन - प्रदेशस्तरमा विद्यालय तहको शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता, क्षमता र शिक्षक व्यवस्थापनको मापदण्ड निर्धारण र नियमन 	

	<ul style="list-style-type: none"> - आधारभूत तथा माध्यामिक तहको शिक्षा सम्बन्धी नीति नियम, निर्देशनको व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने, - मन्त्रालय, विश्वविद्यालय र महाविद्यालयको सम्पर्क माध्यमका रूपमा काम गर्ने, - विभिन्न तहको परीक्षाको व्यवस्थापन, विक्षेपण र समन्वय गर्ने गराउने - शिक्षक तालिम कार्यक्रमको नीति नियम तयारी र कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाउने, - उच्च शिक्षासँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
(ख) भाषा, संस्कृति र पुरातत्व संरक्षण शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - प्रदेशस्तरमा पुस्तकालय, संग्रहालय, अभिलेखालय सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन - विश्वसम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्वका स्थल सम्बन्धी भाषा, लिपि संस्कृति, ललितकला र धर्मको संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन - ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं कला र वास्तु कलात्मक दृष्टिकोणले महत्व बोकेका प्रादेशिकस्तरका दरवारहरूको संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान तथा व्यवस्थापन - प्रादेशिकस्तरमा संग्रहालयको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन - प्रदेशस्तरका पुरातात्विक महत्वका स्थल, ऐतिहासिक र धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदा, प्राचिन स्मारक, संग्रहालय, साँस्कृतिक धरोहर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन एवम् संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान, उत्खनन तथा पुनर्निर्माण - धर्म, परम्परा र गुठी अन्तर्गत चलिआएका विभिन्न जान्ना, पर्वहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापन - संस्कृतिको विकास सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धी कार्य - भाषा संस्कृति र पुरातत्व सम्बन्धि अन्य कार्यहरू गर्ने । 	
४. सामाजिक विकास महाशाखा		
(क) लैङ्गिक शसक्तीकरण तथा मूलप्रवाहीकरण शाखा	<ul style="list-style-type: none"> - महिला हक सम्बन्धि प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन सम्बन्धि कार्य गर्ने । 	

	<ul style="list-style-type: none"> - महिला बालबालिका ,जेष्ठ नागरिक,अपाङ्गता भएका व्यक्ति र लैङ्गिक अल्पसंख्यक व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने । - लैङ्गिक हिंसा ,मानव बेचबिखन ा ओसारपोस सम्बन्धि नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा अन्तराष्ट्रिय सन्धि ,सम्झौता र प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन ,निरोधात्मक र संरक्षणात्मक उपाय र पुनर्स्थापना गर्ने । - महिला सशक्तिकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धि अनुगमनअनुसन्धान । - लैङ्गिक उत्तरदायि बजेट निर्माण र लैङ्गिक परिक्षण सम्बन्धि कार्य गर्ने। - सामाजिक विकास महाशाखा अन्तर्गत वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्ने। 	
<p>(ख) बालअधिकार तथा सामाजिक न्याय शाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - बालबालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन, अनुसन्धान, बालमैत्री शासकीय प्रवन्ध र सेवा प्रवाह, बालउद्धार कोष व्यवस्थापन र बाल सुधार तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्य गर्ने । - प्रदेशस्तरमा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्त, बाल बालिकाका र महिला सम्बन्धी कार्यहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने । - समाज कल्याण र संघ संस्था सम्बन्धि कार्यहरूको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने। - लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, गरिब, जेष्ठ नागरिक लक्षित आवास सम्बन्धी नीति, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन । - सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि प्रादेशिक नीति ,कानून ,मापदण्डको निर्माण तथा कार्यान्वयन,कोष व्यवस्थापन ,नियमन ,राष्ट्रिय र प्रादेशिक ,स्थानिय तह तथा संघ संस्थासंग सम्पर्क ,समन्वय र सहकार्य। - बालअधिकार तथा सामाजिक न्यायसंग सम्बन्धीत कार्यहरू गर्ने । 	
<p>(ग) युवा तथा खेलकुद महाशाखा</p>	<ul style="list-style-type: none"> - युवा सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन - खेलकुद सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन खेलकुद तथा खेलकुद पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन - खेलकुद प्रशासन र संघसंस्थाको समन्वय र नियमन - प्रदेश खेलकुद परिषद सम्बन्धी 	

	<ul style="list-style-type: none"> - जिल्ला खेलकुद परिषद सम्बन्धी - प्रदेशमा युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी अन्य गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने 	
--	---	--

६. सेवाप्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी:

मन्त्रालयका महाशाखाहरू र जिम्मेवार कर्मचारीहरूको विवरण निम्न बमोजिम रहेको छ ।

सि.नं.	महाशाखाको नाम	महाशाखा प्रमुख	कैफियत
१.	प्रशासन तथा योजना महाशाखा	श्री प्रकाशचन्द्र ढुङ्गाना	
२.	शैक्षिक योजना तथा विज्ञान प्रविधि महाशाखा	श्री तोयनाथ लम्साल	
३.	सामाजिक विकास महाशाखा	श्री हरिवहादुर खपाङ्गी मगर	
४	उच्च शिक्षा तथा संस्कृति महाशाखा	श्री प्रकाश देवकोटा	
५	युवा तथा खेलकुद महाशाखा	श्री घनश्याम पौडेल	

७. सेवा प्रदान गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

सेवाको किसिम र प्रकृति नागरिक बडापत्र बमोजिम हुनेछ ।

८. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकार

सि.नं	निर्णय	निर्णयकर्ता	कैफियत
१	महाशाखागत कार्य	महाशाखा प्रमुख	
२	मन्त्रालयको समग्र प्रशासनिक विषय	सचिव	
३	नीतिगत निर्णय	माननीय मन्त्री	

९. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

प्रमुख: डा. शेषनारायण पौडेल

पद: प्रदेश सचिव

१०. प्रवक्ता:-

नाम:- तोयनाथ लम्साल

पद:-उपसचिव (दशौं तह)

११. गुनासो सुन्ने अधिकारी

नाम:- प्रकाश देवकोटा

पद:-उपसचिव (नवौं तह)

१२. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

प्रमुख: श्री डा. शेषनारायण पौडेल

पद: प्रदेश सचिव

सूचना अधिकारी: श्री अञ्जना शर्मा

पद: शाखा अधिकृत

१३. प्रमुख उपलब्धिहरु

प्रशासन तथा योजना महाशाखा

- श्रमिक तथा वैदेशिक रोजगारीमा गएका श्रमिकहरुका परिवारहरुलाई वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सम्पन्न
- मन्त्रालय तथा मातहत निकाय/कार्यालयहरुको दोस्रो चौमासिक प्रगति समिक्षा सम्पन्न
- ट्रान्सपरेन्सी ईन्टरनेशनलसँगको सहकार्यमा सुशासन प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्यशाला सम्पन्न
- सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी सूचना परामर्शकर्ता रिटर्नी स्वयंसेवक तथा अन्य कर्मचारीको क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न
- वित्तीय साक्षरता सहजकर्ताहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न
- अन्तराष्ट्रिय आप्रवासी कामदार दिवसको सन्दर्भमा अन्तर्क्रिया तथा सचेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न
- स्थानीय तहका वैदेशिक रोजगारीसँग सम्बन्धित विषयगत समिति शाखाका संयोजक GESI फोकलसहित सम्बन्धित कर्मचारीलाई सुरक्षित वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी प्रदेश तहमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न

शैक्षिक योजना तथा विज्ञान प्रविधि महाशाखा

- सिप परीक्षणका लागि ३८ जना मूल्याङ्कन तथा परामर्शकर्ता कर्ता विकास।
- क्वालिटी परियोजनाबाट अनुदान पाउने २२ वटा विद्यालयमध्ये ११ वटा विद्यालयलाई भुक्तानी।
- रोजगारदाता र आरपीएल ग्रजुएट्सहरूसँग रोजगारको अवसर सम्बन्धमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम गण्डकी प्रदेशका छ वटा स्थानीय तहहरूमा सम्पन्न।
- पूर्व सिकाई मान्यता अनुरूप सीप परीक्षणका बारेमा सम्बन्धित युवा तथा तालिम प्रदायक संस्थाहरूलाई अभिमुखीकरण गण्डकी प्रदेशका आठवटा स्थानीय तहहरूमा कार्यक्रम सञ्चालन तथा सम्पन्न।
- मन्त्रालय, टिभट शिक्षण संस्थाका प्राचार्य प्रशिक्षक प्रशासनिक कर्मचारी र व्यवस्थापकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र वातावरण मैत्री शिक्षण संस्था विकासका लागि २३ वटा विद्यालयका तथा शिक्षालयमा ९० जनालाई तालिम प्रदान गरिएको।

युवा तथा खेलकुद महाशाखा

- नेपाल स्काउट सम्बन्धी तालिम तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत स्काउट आधारभूत तालिम (PTC) र Scout Woodbadge/scout advance Training सम्पन्न
- प्रदेश अन्तर्गत विभिन्न क्षेत्रमा विशेष योगदान गरेका युवा प्रतिभा पहिचान तथा सम्मान कार्यक्रमको प्रस्ताव मूल्याङ्कन भइ सम्मानित हुने प्रतिभाको पहिचान भएको

- युवाको क्षमता विकास तथा नेतृत्व विकास कार्यक्रम अन्तर्गत बागलुङ, तनहुँ र नवलपरासी जिल्लामा ३ चरणमा दुई/दुई दिवशीय अभिमुखिकरण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
- युवा क्लव प्रशिक्षण र परिचालन अन्तर्गत प्रस्ताव पेश हुन आएका विभिन्न युवा क्लवका प्रतिनिधिहरू सम्मिलित गराई मुस्ताङ जिल्ला र कास्की जिल्लामा गरी दुइ चरणमा युवा क्लव प्रशिक्षण र परिचालन सम्बन्धी अभिमुखिकरण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन हुने ।
- खेलकुद सामाग्रीहरू खरिद गरी वितरणको लागी क्लव तथा विद्यालयहरूको निवेदन संकलन
- स्वस्थ जीवनशैली अपनाउनका लागि योग तथा ध्यान कार्यक्रम १४ स्थानमामध्ये ३ ठाउँमा सञ्चालन भइसकेको र अन्य ठाउँमा हुने तयारी
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा प्रदेशका खेलाडीहरूको सहभागिताका लागि सहयोगको लागि कागजात संकलन गरी १ जना खेलाडीलाई भुक्तानी भइसकेको
- विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने संघ/संस्थालाई अनुदानको लागि निर्णय गरी ४ वटा संस्थालाई भुक्तानी भइसकेको र अन्य संस्थाको कागजात संकलन
- गण्डकी प्रदेशबाट ओलम्पिक खेलमा सहभागी खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहनको लागी भुक्तानीको लागि निर्णय भएको ।

उच्च शिक्षा तथा संस्कृति महाशाखा

- गण्डकी प्रदेशको संस्कृति संरक्षण कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न ४४ संस्थालाई अनुदान प्रदान २८ संस्थालाई रकम भुक्तानी
- विशेष विद्यालय/स्रोत कक्षा सञ्चालन भएका विद्यालयलाई व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न १३ वटा विद्यालयहरूसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको
- गण्डकी प्रदेशका संग्रहालयलाई प्रोत्साहन अनुदान अन्तर्गत २ वटा संग्रहालयसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको
- सामुदायिक तथा सार्वजनिक पुस्तकालयहरूलाई प्रोत्साहन अनुदान अन्तर्गत ८ वटा पुस्तकालयसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको
- रक एण्ड टनेल इन्जिनियरिङ कार्यक्रमको लागि WRC सँग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको
- शैक्षिक परामर्श तथा भाषा शिक्षण गर्ने विभिन्न ५८ वटा संस्थाहरूलाई सञ्चालन अनुमति प्रमाणपत्र वितरण
- लोक दोहोरी प्रतिष्ठान गण्डकीसँग सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा रहेको
- स्थानिय तह तथा सामुदायिक क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रविधिमैत्री साक्षरता कार्यक्रम अन्तर्गत १२ वटा सिकाई केन्द्रहरूलाई २५ वटा कक्षा वितरण

- गण्डकी विश्वविद्यालयलाई सशर्त पूँजी अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत रु ४९९८१३९०.६ (अक्षरूपी चार करोड उनान्सय लाख एकासी हजार तीन सय नब्बे रुपैया ६ पैसा) रकम निकास भएको ।

सामाजिक विकास महाशाखा

- अटिजम स्रोत केन्द्र (जानकी मा.वि. महतगौडा) सँग अटिजम भएका बालबालिका लक्षित सिकाई सामग्री व्यवस्थापनको लागि सम्झौता गरिएको ।
- जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय कास्कीलाई पीडित कार्यकक्ष व्यवस्थापनका लागि रकम उपलब्ध गराइएको ।
- प्रदेशस्तरीय अपाङ्गता निर्देशन समिति बैठक सञ्चालन ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्पर्क व्यक्ति समन्वय समिति बैठक सञ्चालन ।
- शिशु स्याहार केन्द्रको सञ्चालनका लागि श्री राम आधारभूत विद्यालयलाई रकम उपलब्ध गराइएको
- शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको बैठक सञ्चालन ।
- शिशु स्याहार केन्द्र निर्देशक समितिको बैठक सञ्चालन ।
- गण्डकी प्रदेश दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्र व्यवस्थापन समितिको बैठक सञ्चालन ।
- गण्डकी प्रदेश दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्र निर्देशक समितिको बैठक सञ्चालन ।
- गण्डकी प्रदेश दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्र स्थानीय समन्वय समितिको बैठक सञ्चालन ।
- गण्डकी प्रदेश दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि कोपिला नेपाललाई रकम उपलब्ध गराइएको ।
- प्रदेश बाल अधिकार समिति बैठक सञ्चालन ।
- प्रदेश बाल परिषद् बैठक सञ्चालन ।
- गैर सरकारी संस्थाहरुको प्रोफाइल अद्यावधिक तथा प्रकाशनको लागि गैर सरकारी संस्था महासंघ नेपाल गण्डकी प्रदेशसँग सम्झौता गरिएको ।
- गण्डकी प्रदेश अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी नियमावलीको मस्यौदा तर्जुमा गरिएको ।
- गण्डकी प्रदेश दलित अधिकार तथा सशक्तिकरण नियमावलीको प्रारम्भिक मस्यौदा तर्जुमा गरिएको ।
- गण्डकी प्रदेश बालअधिकार सम्बन्धी नियमावलीको मस्यौदा तर्जुमा भई राय तथा सहमतिको लागि आर्थिक मामिला मन्त्रालयमा लेखि पठाइएको ।
- अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, रंगभेद विरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस सम्पन्न गरिएको ।
- लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरुका लागि सशक्तिकरण कार्यक्रमको लागि सूचना प्रकाशन गरिएको
- राष्ट्रिय बहिरा महासंघ नेपाल गण्डकी प्रदेशसँग सांकेतिक भाषा (दोभाषे) पुनर्ताजगी आवासीय कार्यक्रमको लागि सम्झौता भई कार्यान्वयन भइरहेको ।
- जिल्लास्थित एकिकृत सेवा कार्यालय (साविक सामाजिक विकास कार्यालय) का कर्मचारी र स्थानीय तहका महिला बालबालिका शाखा हेर्ने कर्मचारिहरुको कार्यसम्पादन वृद्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न
- राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ नेपाल गण्डकी प्रदेशसँगको समन्वयमा शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि केयर टेकर व्यवस्थापनको कार्य भइरहेको ।

- राष्ट्रिय बहिरा महासंघ नेपाल गण्डकी प्रदेशसँगको समन्वयमा बहिरा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि दोभाषे व्यवस्थापनको कार्य भइरहेको ।
- गण्डकी प्रदेश दीर्घकालिन पुनर्स्थापना केन्द्रको पूर्वाधार निर्माणको कार्यप्रकृया अगाडी बढेको ।
- दिवा शिशु स्याहार केन्द्रमा खानेपानी व्यवस्थापनको लागि डिप बोरिङको लागि निर्माण कार्य अगाडी बढेको ।
- राष्ट्रिय महिला सशक्तीकरण परियोजना अन्तर्गत महिला उद्यमीहरू छनौट भई सम्झौता गरिएको ।
- गण्डकी प्रदेश ज्येष्ठ नागरिक आश्रम सञ्चालनको लागि प्रदेश सरकारबाट गोरखा जिल्ला गोरखा नगरपालिका वडा नं. १० छेपेटारलाई स्थान तोक्ने सम्बन्धी निर्णय भएको ।

१४. सार्वजनिक निकायको वेबसाईट भए सो को विवरण

- www.mosd.gandaki.gov.np

१५. सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग

- नभएको

१६. सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको

सूचना मागको निवेदन संख्या	फर्छ्यौट	कैफियत
लिखित रूपमा नभएको तर फोनमार्फत सोधपुछ	फोनबाट माग भएका सूचना तत्काल जानकारी गराईएको	आ.व २०८२/०८३

१७ . सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को विवरण

- मन्त्रालयका सूचनाहरू मन्त्रालयको सूचना पाटी, स्थानीय देखि राष्ट्रिय पत्रपत्रिकाहरू र मन्त्रालयको वेबसाईट www.mosd.gandaki.gov.np मा समेत प्रकाशन गर्ने गरिएको छ ।

नोट: शिक्षा विकास महाशाखासँग सम्बन्धित सम्पूर्ण विवरण साविकको शिक्षा विकास निर्देशनालयबाट नै प्रकाशित हुनेछ ।